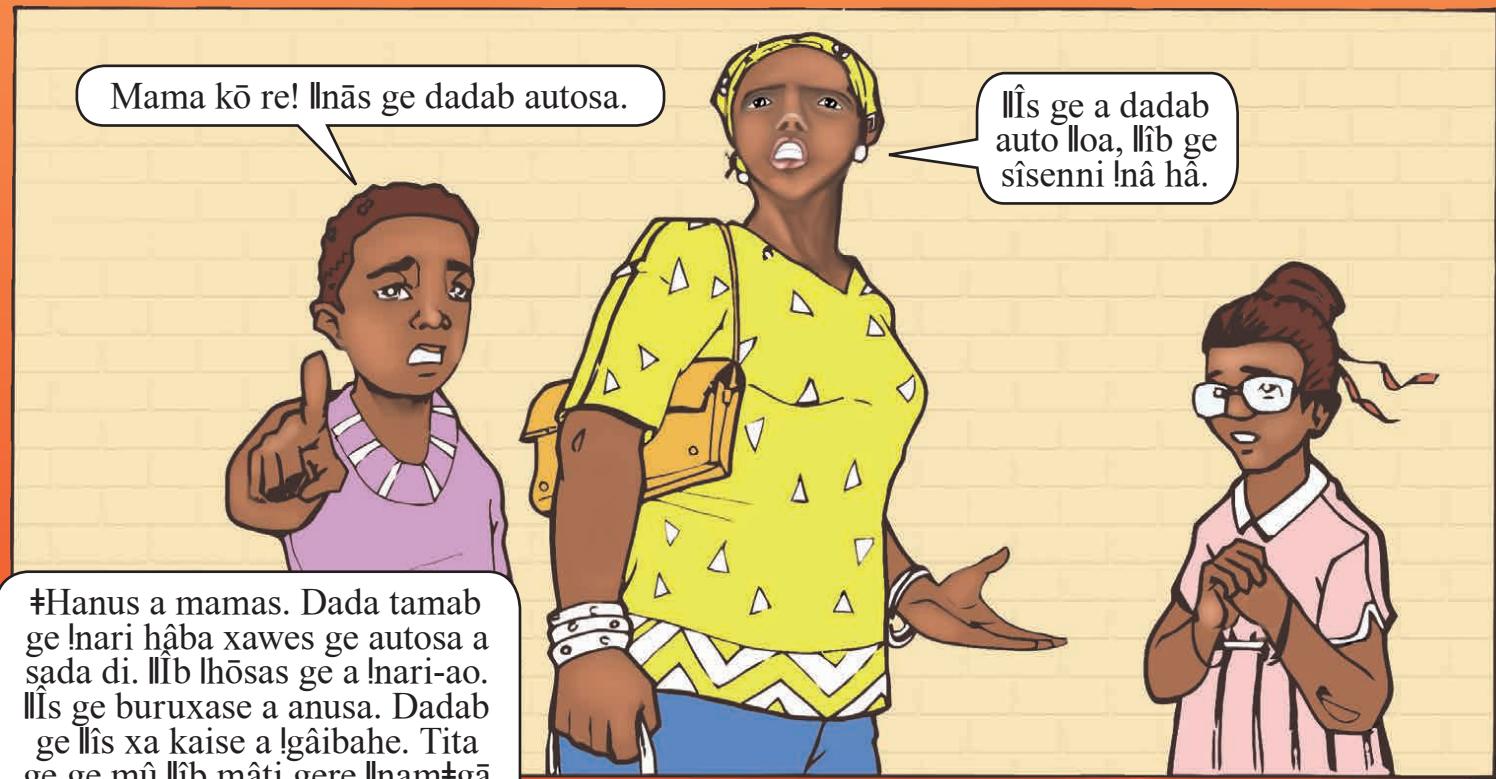
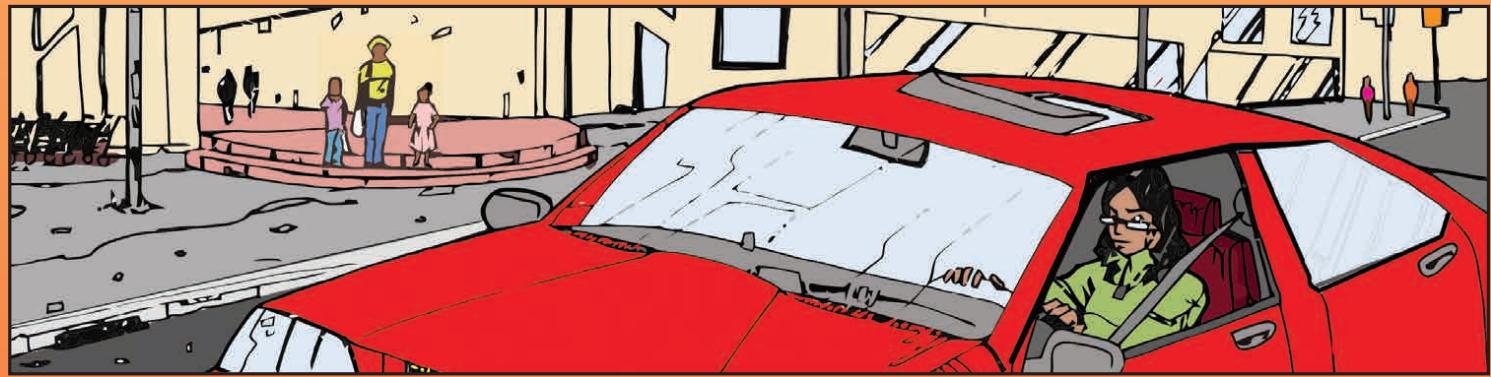

IGâuhnâpe †khawadib, HIVs tsî †gaetnamis †khawadib dis

†Hanus a mamas. Dada tamab
ge lnari hâba xawes ge autosa a
sada di. l̄ib lhōsas ge a lnari-ao.
l̄s ge buruxase a anusa. Dadab
ge l̄is xa kaise a lgâibahe. Tita
ge ge mû l̄ib mâti gere lnam†gâ
si lgausa sâllaeb mamas ge maro
Elisabethsa sari hâ ib lnâ.

Titats ra llâlgâ? Tita ge llgaullgaude gere mû xawe ta ge llîna †gom †gao tama ge i. Nêtsé ta ge tita llnâ khoes shibins tisa sa autosas lnari hôse go mû. Tare-i laromas llisa sa autosa go lnari hô i? Sats ge tita lnarisa mā-am tama o!

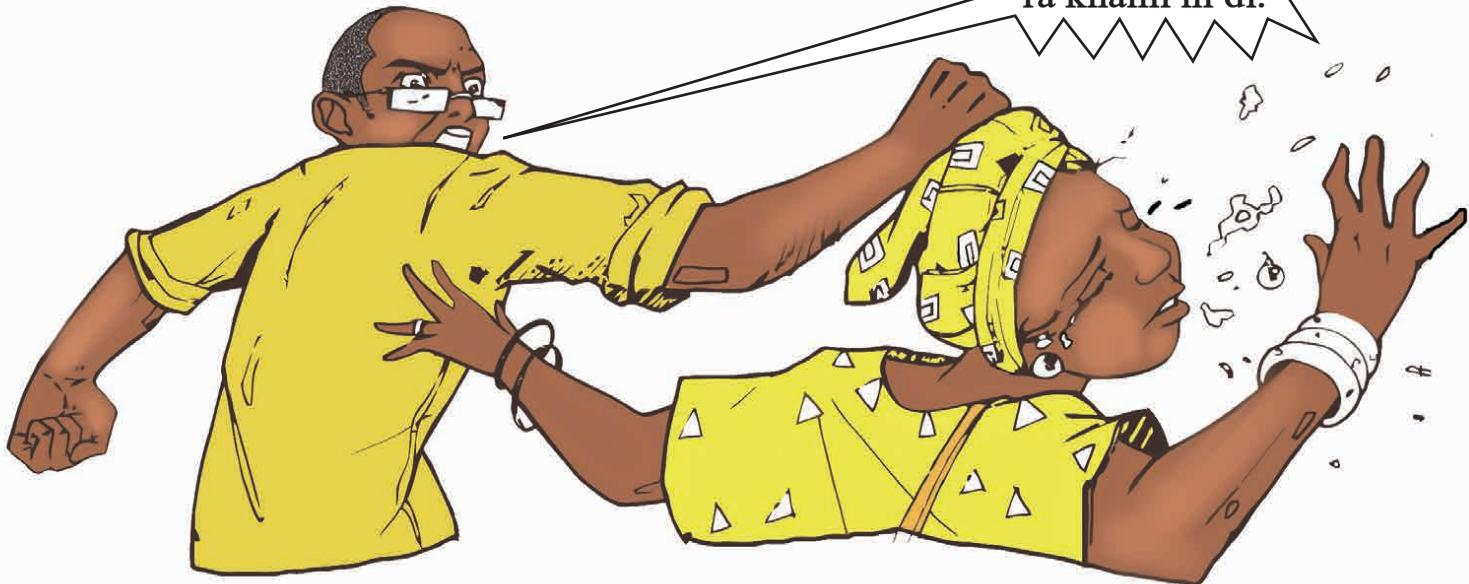
Tita ge tâtsé sasa llâlgâ tide ti lnamsaro. Sas ge amase †aisâ hô. Sam lguim ge Toyota Corolla-e ûhâse hô tama hô.

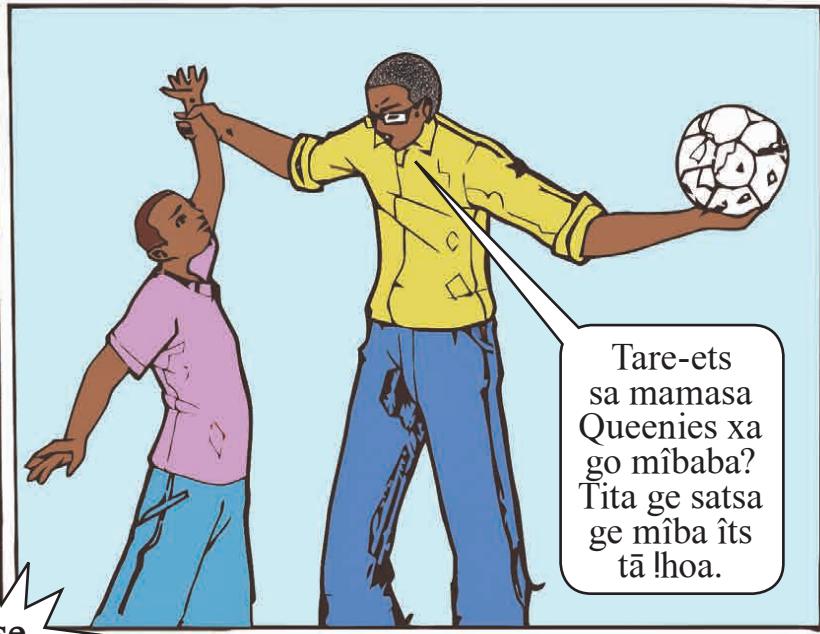
Tita ge gâre tama hô. llNâs ge sam auto go isa. Josephi ge ge mîba te llîb ge mû mâtits llnâ khoesa sâllaeb lnâ ge llnam†gâ hô isa. Tarenats noxopa llîs lkha ge dî hô i?

So, sam ôabas ge tita xa lnâsase ra †gom? Titas ge go tsûtsû. Tita ge go †ai hô i tita a lnam si khamis a lnam te ti.

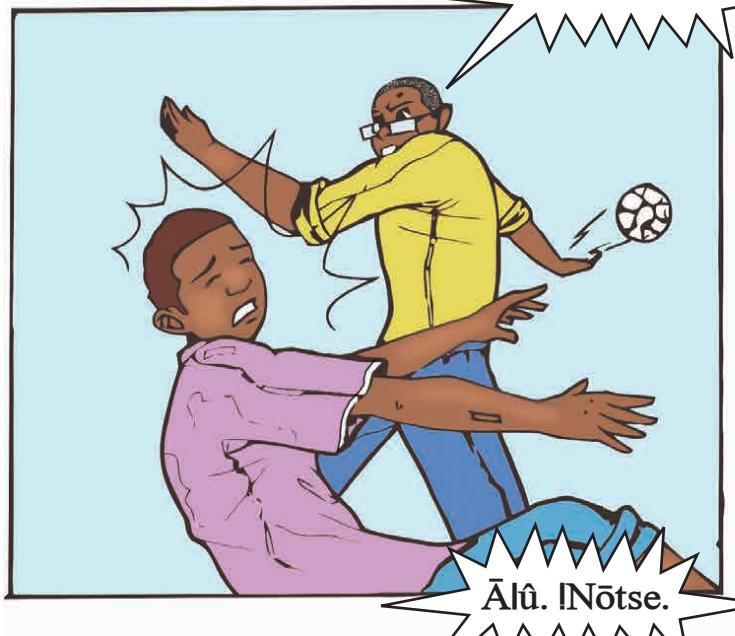
Tita ge †gao tama hô lnî khoedets nî llâsa.

Tita ge †gao ta ra khami nî dî.

Ālû. !Nôtse.

Ālû. !Nôtse.

||Nâpas ge Igâsa Igaellaresa hâ ||Gâulnâpe #khawadib tsî Igâub sada ôan ||in lhôsan lkhas tsî soregub lnâ sî ra taniseni ||aegu.

- ||Gâulnâpe #khawadib ge ||aeb ra ī khami ra Igaiñû tsî Igôana ||khôlkhosasib tsûtsûhes dib lnâ ra mây.
- ||Gâulnâpe #khawadib ge Igôana ra ||khâlkâ ūloasa i a !khaisa Igomsina #khawadib lkha oresa.
- ||Gâulnâpe #khawadib ge Igôana ra ||khâlkâ #hanu i asa lnamts a khoe-e tsûtsûsa
- ||Gâulnâpe #khawadib ge Igôana ra ||khâlkâ Igôan !oaguts kaise nî ||aixasa.
- |Gôan #khawadib lnâ ra kain !aromab ge ||khâsiba hâ ||in tsîn kaikhoen ase si nî #khawaxasa.
- ||Gâulnâpe #khawadib ge khoesisa tsâlkâ ||khâ khoe-i ra laob lnâ hâ, tsûatgao, taob lnâ hâ tsî xû tamase Igôasen amaga.
- ||Gâulnâpe #khawadib ge ||gû-i tsî Igôa-i ||aegu hâ !gaellaresa hîkaka ||khâ.

Johannesi ge ra †nau te. Îb ge Josephi tsîna ra †nau. Josephi ge Johanneb †üba ge lgaetsoatsoa. Josephi ge lgâise Isbellas lkha gere lhuru xawe ta ge lari go mû lisab ra †nausa.

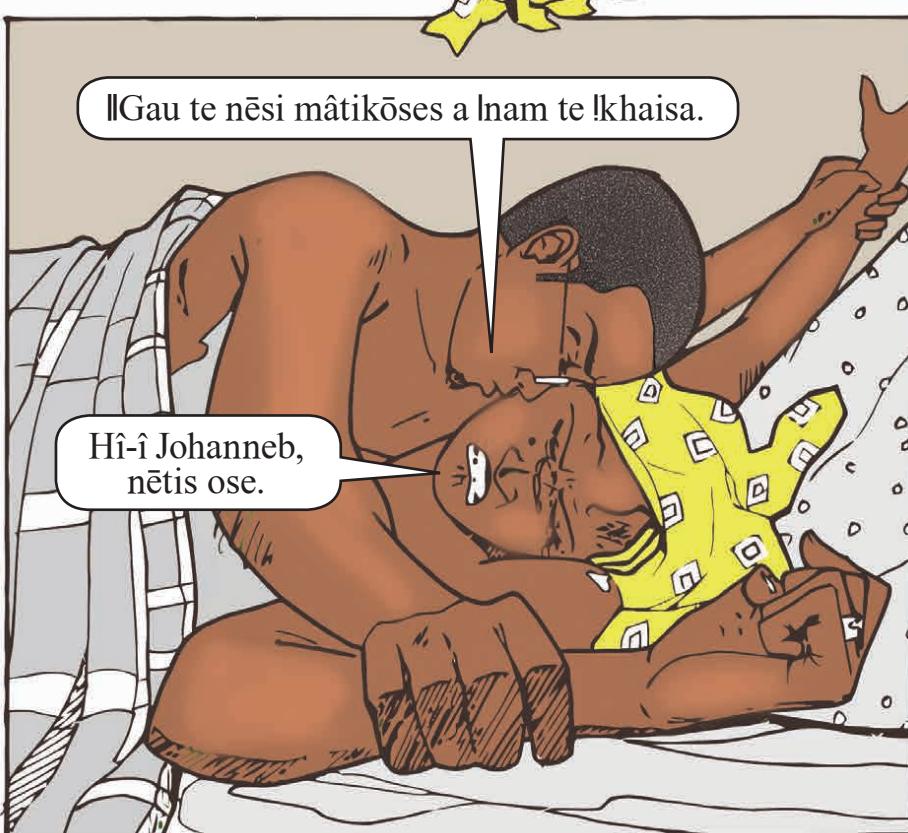
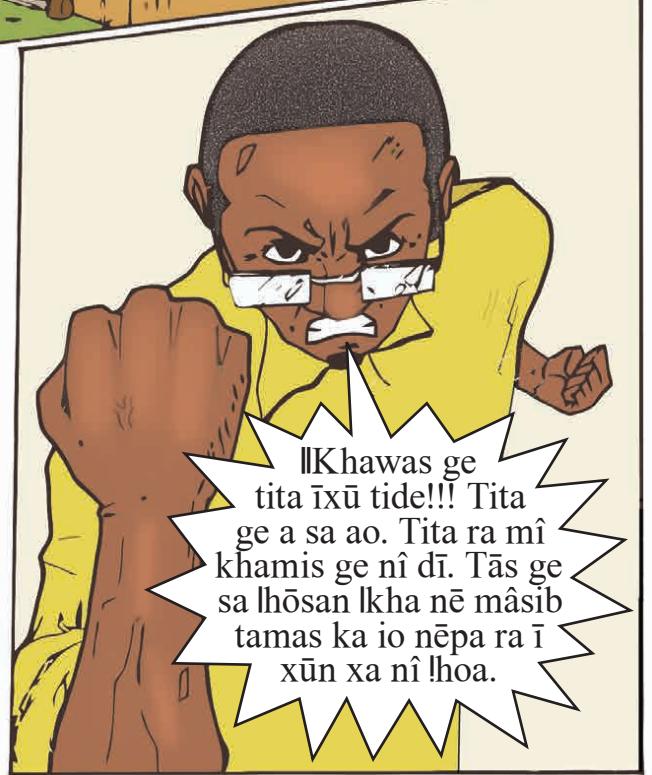
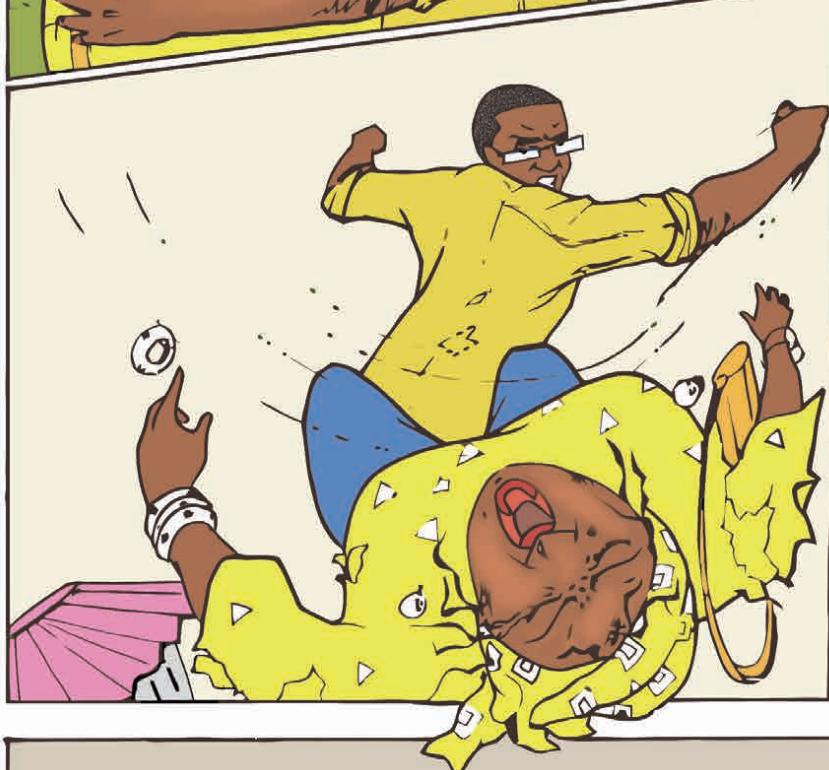
Tita ra aitsama laroma, tita ge liba ra laillai. Tita ge nî uloa – tare-e ta a dî khâ.

Hî-i, †hâbasa tama sas nî uloasa. Tita tsî ti aob hâm ra lnâusâgu ob ge liba tita tamas ka io lgôana †nau tama hâ. Sas tsî lgôan hâdo sida tawa laerob lgaiba hâ loa? Sas ge sa uib lkhas tare-e nî dîs mîlguiba û khâ †ai†hansens mallaes khawa nî †nauhes dis ose.

Ti xûro lnam si ta ge a! Toxopa tâ i re! Tita ge khawa tsûtsû si tide tsî lgôan tsîn ona.

Johannehâm ge sorosise go #harugu. Tita ge go #gao tama hâ i xaweb ge llîba go llgari te. llb ge kondomma go sîsenû tama hâ i tsî tita ge a #tan llb lnî khoes tsîna sore hâsa. Tsî mâtis llb ga a HIV positif tsî tita a #hî o?

Sasa da ge laedî-ao-I tawa nî sî-û. lHûhâsi loaba-aos lkhas tsînas nî !hoa? llîs ge a hui si llkhâ tare-es sao rase nî dîsa mîlguis lnâ. Sas ge #hâbas karao lgailkhôs llhob tsîna lawalnamn tawa lnuri llkhâ.

Tita ge !âide nî dî sa sorosa xu llgaullgauna hôs laroma. Sas ge ra mî sa aob kondomma go sîsenû tama hâ i tsîb llîba lkhera khoes tsîna sore hâ ti tsî ta ge lnâ-amaga solôana nî mâ si HIVsa #hîhesa llkhaubas laroma. #Hâbas ra î ta sas solôan hîa lgamlkhâba nî llkhauban tsîna mâ si?

lnâpan ge solôana hâ HIVsa #hîhes lede loroloro llkhâna. llîn ge post-exposure-prophylaxis (PEP) ti lgui a #ansâ. llîn ge nî hui tsi lgailkhôs khaolgâts nî âs karao. !Gâi a !khais ge PEPnats nî 72 irgu khaolgâ hânats llkhaubao!nâ sorosillgoelhaos lnâ go lâ is khaolgâ nî âsa, HIVsa #hîhes laorosasib lnâts hâ llkhâ tits nî #âis karao. !Gâise ra sîsen nê irgu ailâits nî âtsoatsoas karao.

PEPnats ge 28 tsêdi llæba nî â. Hanats llæb ailâ nî âlûs kara o sîsen tide. #Hanub ge PEPna mariolnâse nî mâ tsi sats ga mâtare llao. lAellgâub tamas ka io kliniks laelkhôdets ra !khô!oalgaos nî loasa laelkhôs PEPs disa ûhâba tsî tama is kara, on ge tsoatsoa-ûs peldi hîats 3-7 tsêde nî âna nî ûhâba tsi. #Gan re nê tsoatsoa-ûs pelde llæroba llkhaubasens ase loasaset 28 tsêdi dina nî hôs kôse.

lnâpan ge llkhâti lnî solôan tsîna hâ sats nî nau llon hîa sorosi llgoelhaos lnâ-û ra #hîguhen, aillgause syphilis tamas ka io hepatitis hôsa llkhaubana. !Gâi a !khais ge nê solôanats kaise lhae llæb lnâ nî âtsoatsoasa llkhaubao!nâ sorosillgoelhaos lnâts go lâ i tsî laorosasib llon hîa sorosi llgoelhaos lnâ-û ra #hîguhen lnâts hâ llkhâ ti nî #âis karao.

lnâpan ge solôana hâ lgamlkhâsa a llkhauba llkhâna llkhâ llæb ain kara âheo. Nê solôan ge lnî llægu ai ‘morning-after pill’ tis tsîna ra #gaihe. #Hâbasa a !khais ge lnâ peldets lnâtimîs ai nî âsa tsî llkhawa 12 irgu khaolgâ.

Solôan ga #hanu lgaub lnâ sîsenûhe tama i o sîsentide. llAwosasiba hôs laroma sa laedî-ao-e dî mâtits lnâ pelna nî âsa.

Tita ge a lhûhâsib sîsenaon. Tita ge ra llnâu!â kaise i a lgomba si !khaisa sas ge !kharulnâ xûn xa !hoasa. Tita ge nî dîtsâ hui sisa !kharu ge xûn xa !hoasa ìs lgaiba hō. Tita ge †ansa nî mā si mâtis lgai!khôs llhôba nî lnuris, mâtis llkhaubas †haweba nî hôs aitsama tsî sa ôana llkhaubas !goaxa llæb †khawadîb laromas tsî mâtis !gameba a lgora llkhâs tsîna. †Hâbasa tama i ge hâ sas nî hoa !harodi nêde nêsi nî ūsa xawe i ge a !gâi †ans nîsa tarenas a dî llkhâsa.

!NANI LLKHÂGU KHAO!GÂ

Johanneba tare-e nêsi ra dî?

llb ge llnâ shibins khoes tawa ge doe†gâ. llb ge †oago wekheb ai llkhami tsî HIV positifi a !khaisa gere mîba te. Kaise ta ge ra gangan sas ge †gao†gao!nâ te !khaisa î ta lae-ao-e si mû llkhaubao!nâ sorosi llgoelhaosam ge ūhâ is khaolgâ. Tita ge solôana ge sîsenû HIVsa llkhaubas laroma tsî ta ge !nona llkhâgu khaolgâ lâis laroma ge sî. Tita ge HIV positif tama hâ. Xawe tita ge a lgâilgâ – supuse ta ge ga †hîhe hâ!

Mâtis hâ?

Uib ge a lgâi! Tita ge marisâu†gaes tawa sîsen-e go hō. Tita ge lgôallgaros llnâulgâlkhâib tawas tsîna ge sî hâ i. Nausa go llæba a ū hoa †khanina dîtoasa xawe ta ge lgôallgaros mâmâs †haweba go hō. Nêse ge Johanneba ra llgari mâ llkhâb hoabab N\$400 ti marisâu†gaes lnâ nî mâtare†gâsa. Ti llkhâkorobe hō†gâs lkhas ge nêsa sima †âuba hâ. Tita ge nêsi ti ūiba aitsama !khôdانا hâ. Tita nî !lao xû-i ge larulî a lkhai, tsî ti ôan tsîn ge nêsi a !norasa. Tita ge kaise ra dâ!

||Gâulnâpe #Khawadib tsî HIVs

||Khôlkhosasigu tarekhoedi laroma

||Gâulnâpe #khawadib ge #gui !gâi tama sîsenfuiba gagasise tsî sorosise !khôtgâ hâ, nêš lkha ra !gûlhaose larosen ra ||khôlkhosasib HIVsa #hîgus dib tsîna.

||Khôlkhosasib ge loa hâ ||khâ, aillgause ||garisa sorosi ||goelhaos lnâ-ü tamas ka io ||goelhaos lnâ kondomma sîsenü tama is lnâ.

||Khôlkhosasib ge sâusase hâ ||khâ, aillgause #khawadib tamas ka io laolaoes ra tarekhoedi tsî lgôade !aob lnâ mây i di tâ hâ a lawemâdi, !âitsâdi tamas ka io laelkhô loabade sîsenü.

||Khâti hâ !khais ge, tarekhoedi hâ ||gâulnâpe #khawadib lnâ ûi hâ di, ge lnî ||aega aitsama #gomlgâsens tsî khoesisa ra #oalnâ tsîs ge ||nâsa laroma ||khâ laorosasiba !khôtgâ hâ sorosi ||goelhaode di ra ûloasa.

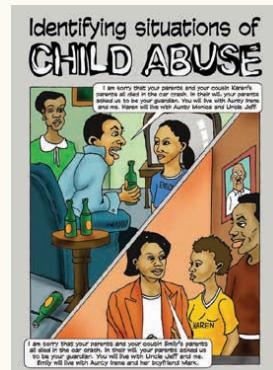
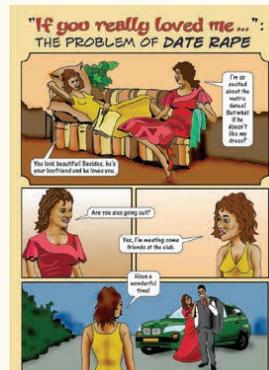
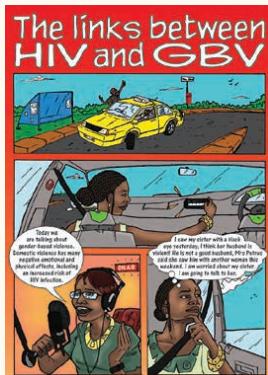
||Khôlkhosasigu lgôan laroma

|Gôa-i hâ gere hîlhuruhe tamas ka io ||gâulnâpe #khawadib lnâ kai-i tsîn ge tanisens !gomsiga ega ||i-i kaikhâis lnâ ûhâ ||khâ – aillgause lhubulhubusenxün hîlhurus, !kharaga sorosi ||goelhao-üs lhôsan, tamas ka io sorosise #harugus maris, lhubulhubusenxün tamas ka io ||goelkhaisa hôs laroma. Nêñ ge hoan hâ a ||khôlkhosâ xüna HIVsa #hîhes laroma.

Ôalnâdi ge ra ||gau #khawadib lnâ ra !kharu khoen ||în tsîna ega sî nauna ra hîlhurusa, tsî nê #gætnamis #khawadib disa ra ailgû kaisa.

#Auna lâdi tsî nau hâ mâtuidi hâ #khawadib xa ra lgû di ge a hôsa www.lac.org.na tawa.

Hanats mîtgâb tamas ka io dî-e nê lâs xa nî ûhâs kara, o lhaolhaosen re #Hanusi Huib |Awemâlnans Sinters (LAC) tawa:

Emails: comic@lac.org.na

Faks: 061-234953

Xoalnâlkhai: PO Box 604 |Aelgams

**Sida ge sa lnuri-oasa
ra lnâu nê lâs xa.**

Nê lâs ge lnorasase ||gâllnâna a dîhe ||khâ ||gau!nâs laromadi ai, hoara da ra #gans ge, #ans ra hôxühe lurus nî #tanlgâhesa.

Elektronise ||gâisa lâb nê mâtuis dib tsîn ge a hôsa LAC website: www.lac.org.na

lâs:

GRACE KAPERE

INôlnâdi tsî #gui#uib:

TAFY TANG ARTS & PERRI CAPLAN

Marisihiub:

UNITED STATES PRESIDENT'S EMERGENCY PLAN FOR AIDS RELIEF (PEPFAR) (www.PEPFAR.gov)

LGâis:

JOHN MEINERT PRINTING (PTY) LTD

Mâtuis:

SURIB ÔA!NÂDI TSÎ #GAO#GAO!NÂS PROJEKS,
#HANUSI HUIB |AWEMÂLNANS SENTERS (LAC), 2016

LEGAL ASSISTANCE CENTRE

This comic was funded by a grant from the United States Department of State and reprinted in 2022 with the financial support of the United States President's Emergency Plan for AIDS Relief (PEPFAR) through Peace Corps Namibia. The contents of this publication are the sole responsibility of the LAC and do not necessarily reflect the views of any of the agencies which provided support.